Uitgave van de Vereniging
Molenvrienden Land van Cuijk

DE MOLENVRIEND

Nr. 17

herdruk maart 2005

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

BESTUUR

VOORZITTER	Wim Blankespoor Tel. 08851-14471	Langeweg 90 6591 XZ GENNEP
SECRETARIS	Don Werts Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS
PENNINGMEESTER	Hans Heijs Tel. 08855-71463	Bilderbeekstraat 26 5831 CX BOXMEER
BESTUURSLID	Perry Hendriks Tel. 08850-22872	De Vang 20 5437 BP BEERS

COMMISSIES

ARCHIEFCOMMISSIE	Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS
BIOTOOPCOMMISSIE	Tel. 08850-13298	Moleneind 4 5431 HW CUIJK
PROMOTIECOMMISSIE	Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS

LEDENADMINISTRATIE	Don Werts Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS

GIRONUMMER: 4008385 onder vermelding adres penningmeester

MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK	Tel. 08850-15362	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS

Eenieder kan na afspraak het archief raadplegen

Colofon

Jaargang 8, nummer 1, mei 1992
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht in 1984. De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden en donateurs van de vereniging. De contributie hiervoor is respectievelijk ƒ 20,- en ƒ 12,50; welke bij aanmelding gestort kan worden op de girorekening van de vereniging. Losse nummers kosten ƒ 1,50. De Molenvriend is een advertentiemedium.

REDACTIE	*Valerie Aben* *Marijn Geurts*	*Frits Harteman* *Don Werts*
REDACTIEADRES	*Straatkantseweg 28*	*5443 NC HAPS*
VERDER WERKTEN MEE	*Robert Miggiels, Johan Reijnders, Peter Simons en Stefan Willems*	
ILLUSTRATIES	*J.L.J. Tersteeg en Don Werts (ansichten)*	
VOORPAGINA	*Tekening van De Mariamolen te Haps, getekend door Don Werts*	

In dit nummer

pagina 2 **Colofon**
pagina 3 **In dit nummer**
Van de redactie
pagina 4 **Mededelingen van het bestuur**
pagina 5 **De Neije Kreiter**
het relaas van een standerdmolen, die na een fikse brand weer lustig draait
door: Johan Reijnders en Stefan Willems
pagina 8 **Houtzaagmolen te Grave**
speurtocht naar een onbekende molen
door: Valerie Aben
pagina 9 **Mijn eerste ervaringen**
de hobby vrijwillig molenaar door de ogen van een "beginner"
door: Marijn Geurts
pagina 10 **In memoriam: bonte knaagkever**
is er dan eindelijk een oplossing voor het verdrijven van deze beesten uit onze molens?
door: Marijn Geurts en Don Werts
pagina 13 **Wiekstanden**
taal der wieken in het Land van Cuijk
pagina 14 **Molendag 1992 - Het kon niet op**
vereniging Molenvrienden Land van Cuijk timmert aan de weg!
door: Frits Harteman
pagina 16 **Molens in de regio**
de stand van zaken omtrent onze 12 molens
door: de redactie
pagina 19 **Notulen algemene ledenvergadering 5 februari**
flink wat letters over één avondje

Van de redactie

Het heeft wat lang geduurd, maar na enige moeite ligt hier dan eindelijk Molenvriend 17 voor u. Alwéér met een nieuwe redactie. Deze keer bestaat de redactie echter uit vier man. Zo hoort het ook, vinden we. In de toekomst zullen we proberen te voorkomen dat het redactiewerk door één persoon gedaan wordt.

Maar ook met vier man zal het soms moeilijk blijken het blaadje met mooie artikelen vol te krijgen.

Het hoeft dus geen betoog dat **KOPIJ ALTIJD VAN HARTE WELKOM** is.

Mededelingen van het bestuur

Sinds het verschijnen van de laatste Molenvriend is er heel veel gebeurd in de (regionale) molenwereld. Het bestuur heeft hierop dus actief moeten inspelen. Het wordt wat langdradig om alle activiteiten op te sommen, maar enkele belangrijke zullen we proberen weer te geven.

Een daarvan is wel het wisselen van voorzitter. Na een bestuursperiode van zeven jaar gaf Robbert Verkerk te kennen dat hij zijn voorzitterschap wou neerleggen. De algemene vergadering (waarvan de notulen elders in dit blad zijn opgenomen) die naar aanleiding daarvan werd gehouden, leverde ons een nieuwe voorzitter op in de persoon van Wim Blankespoor. Ondertussen is Wim al helemaal ingeburgerd!

Reeds enige tijd geleden vond de excursie van onze vereniging plaats. Het was deze keer een driedaagse tocht naar molens in de streek rond Hannover. Ondanks het kleine aantal deelnemers is het toch weer gezellig geworden.

Dichter bij huis vonden de bestuursvergaderingen plaats. Op de paar vergaderingen die tussentijds zijn gehouden, werden zaken besproken als de te organiseren jaarvergadering, wervingsdag voor toekomstige vrijwillige molenaars en de fietstocht, die laatstelijk op de Nationale Molendag is gehouden. Met de publiciteit voor deze evenementen is het bestuur druk in de weer geweest.

Momenteel houdt het bestuur zich bezig met beleidszaken, terwijl de commissies voor de promotie en het archief zich binnenkort ook weer eens aan activiteiten gaan wijden.

Sommige (langlopende) kwesties kwamen in de afgelopen periode tot een oplossing. Zo werd de biotoop van De Heimolen te St. Hubert verbeterd, dankzij het omzagen van de grote driestammige eik voor de molen. Het wachten is nu op de restauratie.

Iets wat voor meerdere molens heeft gegolden, was de bliksemafleiderinstallatiecontrole die acht molens in het Land van Cuijk ondergingen. Via het Gilde van Vrijwillige Molenaars krijgen wij deze gratis service. Wij zijn de heer Van de Winkel dan ook erg dankbaar voor zijn driedelige komst naar het Land van Cuijk. Deze dank hebben we laten blijken middels een attentie.

Don Werts, secretaris

De Neije Kreiter

Wie ooit een molenbrand heeft meegemaakt, zal er zijn hele leven van onder de indruk blijven. Hout en/of riet brandt enorm goed. Als er niet snel wordt ingegrepen, is de molen reddeloos verloren. Zo gebeurde het ook in Volkel. De prachtige standerdmolen aldaar ging geheel door brand verloren in de stormnacht van 27 november 1983.

Wat was het geval? Om een storm, waarbij rukwinden soms een sterkte hebben van windkracht 10 of 11, goed te kunnen doorstaan, wordt de onderkant van de verticaal staande roede altijd met een ketting vastgelegd. Maar kwajongens of vandalen hadden de ketting al enkele malen gestolen en steeds werd er een nieuwe ketting gekocht. Toen de stormnacht naderde, was de ketting weer eens verdwenen. Een nieuwe was nog niet afgeleverd. Zo stond de molen die avond dus zonder alle noodzakelijke stormbeveiligingen. De harde wind werd stormachtig en wakkerde verder aan tot storm. De houten reus kreeg het zwaar te verduren, maar sinds de bouw in 1905 had hij al heel wat meegemaakt, dus we hoopten er het beste van. Maar tijdens een zware windvlaag kwam er beweging in het wiekenkruis. Langzaam begonnen de wieken te draaien, terwijl de vang nog steeds om het bovenwiel geklemd lag. Toen de gang er eenmaal in zat, ging de molen steeds harder draaien. Tussen de vang en het bovenwiel ontstond door enorme wrijving een hoge temperatuur, waardoor de vang en de voering in korte tijd gloeiend heet werden. De vonken regenden tegen de houten kap, die weldra begon te branden. Er was alarm geslagen en de brandweer was snel ter plaatse, maar toen draaide de molen al zo snel, dat niemand hem durfde te benaderen om te blussen. Het duurde niet lang of het brandende wiekenkruis stortte in de vuurzee naar beneden. Toen de bluswerkzaamheden ten einde waren, restte er slechts een smeulende berg hout, staal en steen. Er was van de molen niets meer over.

Reeds snel na de fatale brand van november 1983 gingen er stemmen op in de gemeente Uden om de molen te herbouwen. Het gemeentebestuur besloot te onderzoeken of dit financieel haalbaar was, gesteund door de verwachte uitkering van de verzekering. De molen was verzekerd tegen nieuwbouwwaarde. Aanvankelijk werd gedacht dat herbouw ruim één miljoen gulden zou kosten, doch dit bleek mee te vallen. Molenmaker Beijk begrootte het herstel op ruim vier ton en dat bedrag bleek precies te vallen binnen de verzekeringsuitkering. De gemeente heeft aanvankelijk nog overwogen om de molen op een andere plaats in het dorp te herbouwen. De plannen waren uiteindelijk van de baan, toen bleek dat bij verplaatsing de standerdmolen de status van rijksmonument zou verliezen en de gemeente geen aanspraak meer kon maken op restauratie- en

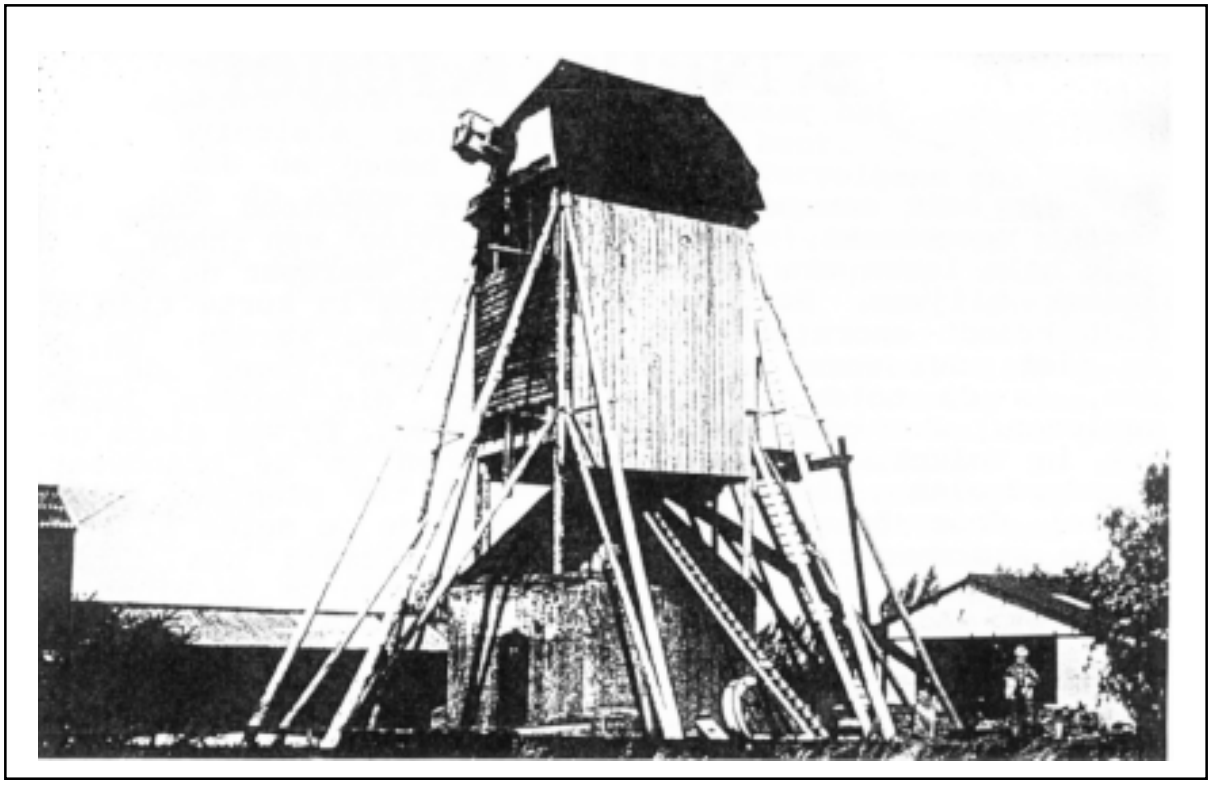

Afbeelding 1 + 2 ↑ →

Hierboven is de standerdmolen ‘De Neije Kreiter’ te Volkel afgebeeld, ten tijde van een eerdere restauratie. Daarbij werd de gehele kast gestut. Tegenwoordig zou hiervoor een hijskraan aan te pas komen.

Waarom de kast werd gestut is niet duidelijk. Wellicht om reparatiewerkzaarnheden te verrichten aan de onderbouw van de molen.

Waarschijnlijk was dit de laatste restauratie voordat de molen in 1983 verloren ging door brand. Nu staat de molen er na de herbouw van 1988 weer florissant bij, zoals de foto hiernaast getuigt!

(Afbeelding 1 is afkomstig uit "Vechten voor windmolens", een uitgave van de Produktie Afdeling Voorlichting Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Afbeelding 2 is een foto van de heer J.L.J. Tersteeg, gedateerd november 1988)

onderhoudssubsidie.

Begin april 1936 gaf de gemeente opdracht tot herbouw en molenmaker Beijk kon met het omvangrijke werk beginnen. Bij de herbouw van de molen gebruikte hij geen oude balken, maar hout dat zelfs gekeurd is op kwaliteit door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Dit hout is afkomstig uit het Bois de Fontainebleau in Frankrijk. De houthandel van Hoogenhoff uit Mill, waar Beijk de molen ook heeft gebouwd, heeft het hout daar gehaald toen de bomen nog overeind stonden. Voor de standerd hadden ze een kaarsrechte boom nodig met een doorsnede van meer dan anderhalve meter. Na een lange voorbereiding werden op 22 juni 1988 de eerste stukken molen naar Volkel getransporteerd. Diezelfde dag werd de standerd met kruisbalken en standvinken op de teerlingen geplaatst. Op 24 juni 1988 werd de gehele kast met behulp van een grote kraanwagen in elkaar gezet. Na vele bouwuren werd de molen op vrijdag 28 oktober opgeleverd. De zaterdag erna werd er voor het eerst echt gedraaid.

Onder een stralende herfstzon nam de Udense wethouder M. van Kessel op zaterdag 5 november 1988 de nieuwe Volkelse standerdmolen in gebruik. Dat deed hij niet met het lichten van de vang, wat meestal de gewoonte is, maar met het onthullen van de naam van de molen: “DE NEIJE KREITER”. Dat betekent zoveel als: de nieuwe concurrent. In zijn openingsspeech gaf wethouder Van Kessel een beknopt historisch overzicht van de molens in de gemeente Uden en die van Volkel in het bijzonder. Hij schetste een beeld van Uden in de achttiende eeuw, toen daar nog negen molens stonden, waarvan Volkel er vier bezat.

Als herinnering aan de zware stormnacht in 1983 schonk hij de molenaar de geblakerde spits van de oude molen. Tegelijk met de nieuwe molen kreeg Volkel ook twee nieuwe molenaars. Dit zijn Johan Reijnders en Stefan Willems. Bovengenoemde molenaars zijn beide lid van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Voor informatie over de molen en de tijden dat de molen draait, kunt u contact met hen opnemen:

* JOHAN REIJNDERS
  tel. 08850-15072
* STEFAN WILLEMS
  tel. 08850-17039

In het voorjaar van 1991 is er een 10 pagina’s tellende folder verschenen op A4 formaat over de molen “De Neije Kreiter”. Kosten hiervan bedragen ƒ 2,50 en ze zijn te bestellen op bovenstaande telefoonnummers.

Johan Reijnders
Stefan Willems

Een houtzager bij Grave?

Op een winderige 18de oktober vorig jaar gingen Don Werts en Valerie Aben in Gassel op zoek naar de resten van een houtzaagmolen, die daar gestaan zou hebben. Van deze molen is behalve het feit dat hij op enkele kaarten van rond 1850 voorkomt, bij ons niets bekend.

Bekend was wel dat de molen zo'n 100 à 200 meter ten noorden van de molen "Bergzicht" heeft gestaan. Hij stond precies op de grens van Gassel en Grave bij een wiel (een klein meer). Nadat we tweehonderd meter over een modderig zandpad hadden gelopen en er nergens een spoor van de molen te vinden was, vroegen we een boer die bij zijn boerderij aan het werk was, of hij wist of er daar in de buurt een houtzaagmolen gestaan had. Hij had enkele jaren geleden wel funderingen gevonden in zijn tuin. Dat was een muur van 50 cm dik, zo'n 2 meter onder het maaiveld en 8 meter lang, die met een hoek onder zijn huis verdween. Een gedeelte van de fundering zit nog in de grond. De boerderij staat precies op de grens van Gassel en Grave, wat het waarschijnlijk maakt dat de fundering van de molen is.

Toen we later bij molenaar Van Haren gingen informeren of hij iets over de houtzaagmolen wist, vertelde hij ons dat de modderige zandweg waar wij in het begin overheen waren gelopen vroeger "Zaagmolenpad" heette. Nu heeft de gemeente Grave per vergissing deze weg "Villa Nova" genoemd, maar dat is de naam van een andere weg. De heer van Haren had ook een kaart van 1850 waar de molen op voorkomt. Vermoedelijk is het onderzoek naar de houtzaagmolen hiermee op een dood spoor geraakt, maar als er nog iemand informatie heeft, horen wij dat graag.

Valerie Aben

Afbeelding 3 →

Een fragment van de kaart waarop de zaagmolen staat aangegeven

(uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden, 1865)

Mijn eerste ervaringen

Toen ik met Don, Valerie en Frits afsprak samen de redactie voor De Molenvriend te vormen, werd er natuurlijk ook van me verwacht zo nu en dan iets te schrijven voor het blad. Maar ja, wat schrijf je dan over molens als je pas vier maanden in deze molenwereld rondloopt. Iets over de molens in de omgeving, buitenlandse molens, bepaalde onderdelen van een molen? Dat zou erg saai worden, want daar weet ik nog maar weinig vanaf. Tot Don op het idee kwam iets over mijn eerste indrukken over de molenwereld te schrijven. Dat leek me een goed idee.

Twee jaar terug waren wij met het schoolreisje van het Merletcollege naar Arnhem (naar Burgers Zoo en naar het openluchtmuseum). In het Nederlands Openluchtmuseum staan enkele molens zoals jullie wel zullen weten. Op die dag heb ik in twee molens een uitgebreide rondleiding gehad (nu geef ik ze zelf!) terwijl de jongens waar ik daar mee was, na vijf minuten al uitgekeken en dus ook zo weg waren.

Ook woon ik in Haps vlak bij de “Mariamolen”. Toen ik deze zag draaien, wou ik er wel een keer heen, maar vaak moest ik voetballen of werken, dus er kwam meestal niets van terecht. Maar op de Open Monumentendag in september 1991 dacht ik bij mezelf: “Laat ik er toch eens een keer naar toe gaan!” Toen leerde ik ook voor het eerst Don Werts kennen en van het één kwam het ander. Nu ben ik dus (beginnend) “leerling-molenaar” en dat dan wel tussen aanhalingstekens, want een opleiding tot vrijwillig molenaar volgen mag pas vanaf je zestiende en ik ben nog maar veertien. Dat is dus hoe ik in die molenwereld terecht kwam.

Nu ben ik leerling-molenaar en krijg praktijk- en theorielessen van Don Werts op de “Mariamolen”. Dat bevalt me echt heel erg goed. Ik ga met veel plezier naar de molen toe. Tot nu toe ben ik nog maar enkele keren in een andere molen geweest; alleen nog maar in “De Ster” te Wanroij en een keer in de “Jan van Cuijk” te Cuijk, maar ik weet zeker dat er later nog veel meer aan de beurt zullen komen. In de vakantie zal ik natuurlijk ook zoveel mogelijk molens in Frankrijk gaan bezoeken.

Mijn eerste indrukken van de molenwereld zijn dat het een best gezellig wereldje is. Natuurlijk ook heel erg leerzaam, want wat ik in die korte tijd al allemaal te weten ben gekomen over molens, hun nut, hun werking, enz. is erg veel. Ook had ik nooit aan het bestaan van zoveel verschillende verenigingen gedacht als je naar een molen kijkt.

Dit was mijn eerste artikel voor De Molenvriend. Ik hoop dat het een beetje meegevallen is. Ik zal zeker nog wat voor De Molenvriend blijven schrijven.

Marijn Geurts

In memoriam: Bonte knaagkever

Een hele tijd geleden schreven we al over een nieuw “wapen” tegen de bonte knaagkever, namelijk het verwarmen van het hout waarin deze kever huishoudt. Dat er wat gedaan moet worden tegen deze bedreiging van onze molens blijkt uit de vele reacties van molenaars die een bonte knaagkever in hun molen hebben. Jacob Slegten heeft aldus bovengenoemde methode uitgevonden.

In augustus 1991 heeft de Rijksdienst voor de Monumentenzorg een proefproject gehouden naar aanleiding van deze methode. Het onderzoeksobject van dit project werd de molen te Wijhe: de woonplaats van de uitvinder. Uiteindelijk is het project geslaagd en werd de methode als hoopvol bevonden.

De genoemde methode berust op verwarming van de ruimte waarin de aangetaste houtconstructies zich bevinden. De bedoeling is dat de kern van het hout gedurende enige tijd wordt verwarmd tot 55 à 60 graden Celsius. Dit zou genoeg moeten zijn om de aanwezige bonte knaagkevers en hun eventuele larven onschadelijk te maken.

Deze methode heeft een aantal voordelen, te weten:

*) men hoeft de insecten niet op te sporen
*) alle andere houtboorders buiten de bonte knaagkever worden ook vernietigd
*) voorheen onbereikbare plaatsen zijn nu ook toegankelijk voor het bestrijdingsmiddel
*) er hoeven geen boorgaten gemaakt te worden ten behoeve van injectie

Op zich is deze verhittingsmethode niet nieuw. Wel nieuw is dat er geen neveneffecten plaatsvinden, zoals vervorming van de houtconstructies door sterk variërende luchtvochtigheid. “De methode van Wijhe” zorgt dat de vochtigheid van de lucht constant blijft. De kerk van Wijhe is reeds met deze methode behandeld, wat een gunstig resultaat heeft opgeleverd.

De methode zal waarschijnlijk op grote schaal worden toegepast. Wel moet men denken dat ieder aangetast monument een andere procedure moet ondergaan vanwege variabele factoren als houtsoort, ouderdom, zwaarte constructies, bouwkundige omstandigheden en mate van aantasting!

Bron:

Nieuwsbrief RDMZ, 91-6
Uitgave van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg
Zeist, december 1991

Waar het asfalt ophoudt

beginnen onze reizen

.... daar trekken wij te voet verder door het ongerepte achterland en nemen de tijd om van het overweldigende landschap en de exotische natuur te genieten.
SNP Natuurreizen organiseert reisavonturen waar anderen slechts van dromen. Voor kleine reisgezelschappen van gelijkgestemden; eerst je reisgenoten, later vaak je vrienden. De reisleiding is een 'verhaal apart'. Het zijn allen biologen, geografen, geologen of andere deskundigen. Ze brengen u naar de mooiste plekjes en kunnen u veel vertellen over de streek waar u doorheen trekt.
SNP Natuurreizen heeft ruim 90 bestemmingen "all over the world" voor u in haar programma: van de vulkanen van Sicilië tot de jungle van Costa Rica en van de Roemeense Karpaten tot de besneeuwde toppen van Siberische Altai. Bent u ook op zoek naar die andere reiservaring? Vraag dan vrijblijvend een van onze kleurrijke reisbrochures aan:

- **Comfortabele Wandelreizen 1992**
  Europa, Afrika, Azië, Nieuw Zeeland en Amerika
- ***Avontuurlijke Voettochten 1992***
  Europa
- ***Avontuurlijke Wandelreizen & Expedities 1992***
  Afrika, Azië, Australië en Amerika.

SNP
NATUURREIZEN

postbus 1270, 6501 BG Nijmegen
telefoon 080 - 60 52 22
lid SGR / officieel sponsor WWF

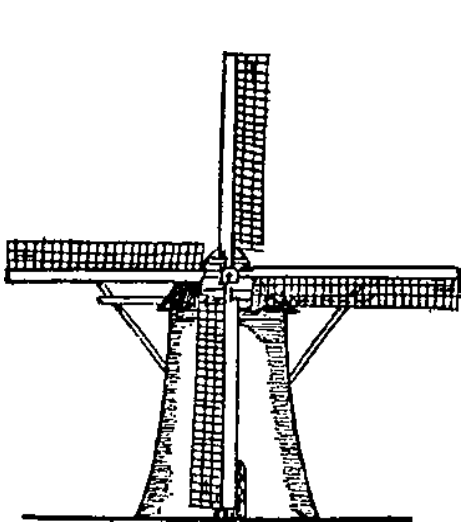

RUST

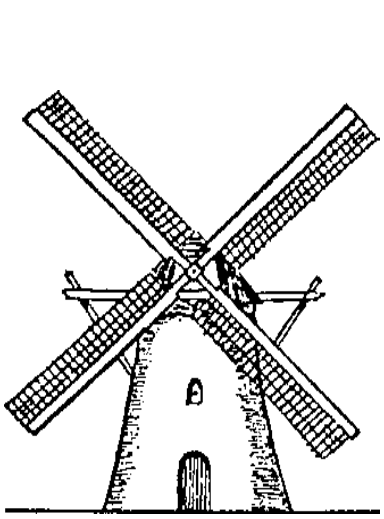

VREUGDE

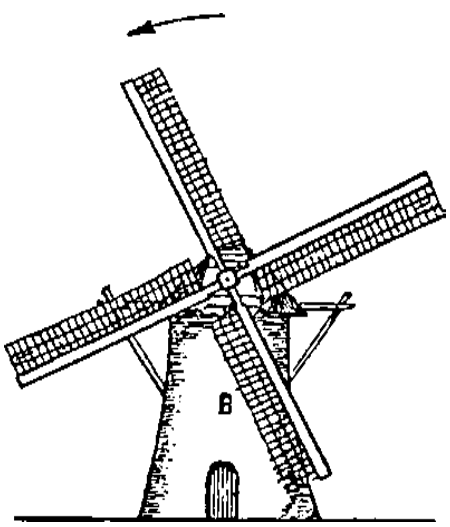

GEBOORTE

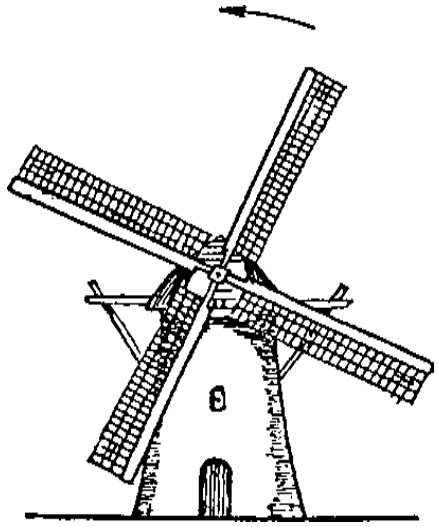

ROUW

De taal der wieken

De betekenis van de wiekstanden op de molens in het Land van Cuijk en de streken ten zuiden hiervan.

Rust Een roede voor de borst. De wieken staan recht.
In deze stand kan de molenaar zo weer beginnen met zijn werk en het eerste zeil voorleggen op de onderste wiek.

Vreugde De roeden staan overhek. De wieken staan schuin onder een hoek van 45°.
De molenaar zet de molen in de vreugdestand voor feesten zoals een huwelijksfeest, speciale verjaardagen en als een leerling-molenaar geslaagd is voor het molenaarsexamen.

Geboorte De roede is gaand. De onderste wiek staat net voorbij het laagste punt.
De molenaar ziet de rondgang van een wiek als een levensloop. Als de wiek net aan de rondgang begint, symboliseert deze de geboorte van een kind.

Rouw De roede is komend. De onderste wiek staat op het punt zijn rondgang te beëindigen. Hiermee symboliseert hij het einde van een mensenleven.

In streken met poldermolens hebben de wiekstanden een andere betekenis.
“Een roede voor de borst” = rust
“De roeden staan overhek” = rust voor lange duur
“De roede is gaand” = rouw
“De roede is komend” = geboorte

Wiekstanden

In ons nummer van 2 mei 1991 (De Molenvriend 16) is er gesproken over de stand van de wieken van de molens in het Land van Cuijk. Van oudsher werden er in onze streek andere wiekstanden gehanteerd (voor bijvoorbeeld geboorte en rouwgevallen) dan in het overige deel van Nederland (met uitzondering van de Kempen en het zich westelijk van de Maas bevindende Noord Limburg). Onder enkele molenaars was de wens ontstaan om de oorspronkelijke standen speciaal voor het Land van Cuijk weer in te voeren. Na rondvraag aan alle molenaars in het Land van Cuijk is gebleken dat iedereen er mee akkoord ging om dit te doen. Op de molenaarsvergadering in december afgelopen jaar is dan ook besloten de oorspronkelijke wiekstanden weer te gebruiken.

Omdat uitgebreide bekendmaking natuurlijk noodzakelijk is, heeft vrijwillig molenaar Peter Simons uit Cuijk nevenstaande affiche samengesteld. Hierop treft men de wiekstanden aan met hun gewijzigde betekenis en een korte omschrijving. Deze affiches zullen in stencilvorm op de molens gelegd worden. om aan belangstellenden te worden uitgereikt. Onze doelgroep bestaat hoofdzakelijk uit de inwoners van het Land van Cuijk en de bezoekers op de molens maken hier vaak deel van uit. Een vergroot exemplaar van de affiche zal trouwens op een in het oog springende locatie in de molen worden opgehangen. Vooral onze lezers in het Land van Cuijk worden bij deze vriendelijk verzocht nevenstaande informatie zoveel mogelijk bekend te maken (aan familie, vrienden, etc.), zodat als een molen in het Land van Cuijk eens in een speciale stand staat de mensen weten wat de boodschap er achter is! Bij voorbaat dank!

← **Afbeelding 4**

De affiche die door Peter Simons is gemaakt om het ‘gewone volk’ in de regio duidelijk te maken wanneer er speciale wiekstanden worden gebruikt op de molens in het Land van Cuijk, en hoe deze te herkennen zijn.

Molendag 1992
Het kon niet op

Bij het lezen van bovenstaande kop zult u zich wellicht afvragen: “wat kon niet op?” het krentenbrood op de Martinusmolen in Beugen of de regen die de Nationale Molendag niet ongemerkt liet passeren.

Hiermee bedoelen we echter de aandacht die de fietstocht die door onze vereniging naar aanleiding van de Nationale Molendag 1992 is georganiseerd in de pers heeft gekregen

Allereerst kreeg de fietstocht aandacht door middel van een paar artikeltjes in De Gelderlander en een aantal plaatselijke weekbladen. Verder werd er melding van gemaakt op de Boxmeerse kabelkrant en, of dit nog niet genoeg was, kwam er nog een interview op de Boxmeerse omroep (BLOS).

Hierbij werden Don Werts en Hans Heijs in de gelegenheid gesteld hun zegje over het reilen en zeilen van het molenwereldje in onze streek uit de doeken te doen. Zoveel publiciteit hadden we bij ons weten nog nooit gehad. Maar zoals reeds gezegd, het kon niet op. Radio Brabant nodigde ons uit om in het programma Weekend-Wijzer op 8 mei aanwezig te zijn. Don Werts en Frits Harteman togen naar ‘s-Hertogenbosch (met knikkende knieën) op zoek naar de studio.

Het was maar 10 minuten lopen vanaf het station, zei men. Het bleken er bijna 20 te zijn! Zij kregen een warm ontvangst en in de uitzending die “live” was, werden een aantal vragen over de molens in het algemeen en de fietstocht in het bijzonder gesteld.

Afbeelding 5 ↑

Een verkleinde weergave van de Nationale Molendagaffiche. Naast de vele molens waar de affiche werd opgehangen, trof men een verkleining van de affiche ook aan op de deelnemerskaarten van de fietstocht. Na het laten afstempelen bij vier molens kregen de fietsers op vertoon van deze kaart een molentegeltje.

Al met al een leuke ervaring.

U zult zich afvragen of dit alles voor Molendag zoveel zoden aan de dijk heeft gezet. We kunnen dit niet beantwoorden. Wel weten wij dat verschillende mensen de uitzendingen hebben gevolgd. Of hen dit heeft aangespoord de fietstocht te gaan maken, is moeilijk te zeggen. Wel dat het weer ons beslist parten heeft gespeeld. Het was bar en boos en we verbazen ons er nog over dat er ondanks de slechte weersgesteldheid toch een redelijk aantal mensen de moeite heeft genomen per fiets of auto onze molens te bezoeken. Was het beter weer geweest, dan zou ons inziens het aantal deelnemers beslist hoger zijn uitgevallen.

Rest ons de werkgroep bestaande uit Peter Simons, Hans Heijs en Valerie Aben te danken voor hun inzet om deze fietstocht van de grond te krijgen en wij hopen dat de vereniging volgend jaar weer een beroep op hen kan doen. Het zal toch niet al tijd op Molendag regenen en wie weet halen we de landelijke pers. Don is al aan het oefenen voor de NOS.

Frits Harteman

Molenkaartenverzamelaars opgelet:

Nu verkrijgbaar catalogus van alle Limburgse wind- en watermolens. Als u *f* 5,25 overmaakt op giro 2150134 of Rabo Heythuysen 22297415 ontvangt u de catalogus plus gratis bestellijsten voor ansichtkaarten of foto's, want van elke molen is een ansichtkaart of foto verkrijgbaar.

T. Linssen
In het Tienderveld 137
6093 JK Heythuysen

Molens in de regio

DE “BERGZICHT” TE GASSEL

Deze molen heeft inmiddels een gedeeltelijk nieuw gevlucht gekregen (roede, hekwerk en demonteerbaar Van Bussel-wiek-systeem). Tevens is er een nieuwe stalen as gestoken. De molen is verder van een vangstok voorzien ter vervanging van de trommelvang. Het voordeel hiervan is dat de rietpels niet langer door het vangtouw kan worden beschadigd. Wat de biotoop betreft: door het kappen van een aantal bomen is deze aanzienlijk verbeterd met name uit de windrichting noordwest tot zuidwest.

STELLINGMOLEN TE KATWIJK

Lichte problemen deden zich voor bij de “Katwijkse molen”. Hier was het de baansteen, die door het voorover kantelen ervoor zorgde dat de askop raak liep tegen het steenbord. Het ombuigen van deze laatste zorgde voor een noodoplossing. Naast deze handeling zijn door de molenaars talrijke schilder- en timmeractiviteiten uitgevoerd.

DE “JAN VAN CUIJK” TE CUIJK

Rondom de molen is door de gemeente flink gesnoeid. Een deel van de vrijgekomen grond zal wellicht een recreatieve bestemming krijgen.
Door de molenaar zijn verder verschillende kleine zaken opgeknapt. De molenmaker heeft het penlager beter opgesloten. Samen hebben zij bovendien een onderhouds- en reparatieplan opgezet.
Bij de controle van de bliksemafleiderinstallatie is deze in orde bevonden.

“DE VOORUITGANG” TE OEFFELT

Nadat in 1987 de eerste fase van het herstel gereed is gekomen, is men nu druk doende de tweede en derde fase gestalte te geven. Dit houdt in dat, als alles volgens plan verloopt, de molen in mei 1992 een volledig interieur heeft gekregen, zodat hij met zolders, gaande werk, steenkoppel, etc. eindelijk weer als een volwaardige en maalvaardige molen gezien kan worden.

DE “MARTINUS” TE BEUGEN

In mei 1991 zijn rond de molen 12 nieuwe kruipalen geplaatst. De molen is echter dringend aan een goede beurt toe, mede door toedoen van houtvretende “kevers”. Het ligt in de bedoeling om de molen in 1993 te restaureren. Hierbij zal zowel de romp, gevlucht, gaande werk als interieur de volle aandacht krijgen. Hopelijk kunnen deze plannen verwezenlijkt worden.

“DE KORENBLOEM” TE OPLOO

In “De Korenbloem” is dit jaar de ophanging van de pasbalk vernieuwd. Ook zijn pas alle met houtworm geïnfecteerde balken geïnjecteerd. Er zijn 1400 gaatjes geboord, waar onder druk vergif is ingespoten.

DE WATERMOLEN VAN OPLOO

Het binnenwerk van de molen is bijna geheel gerestaureerd. De vloer waar de stenen op rusten is vernieuwd. Het aandrijfgedeelte is vernieuwd en de koppels zijn vervangen. Ook het dak, de muren en de ramen zijn onder handen genomen. Eveneens zijn de steenspillen vervangen. Al het hout in de molen is behandeld tegen houtworm. De molen kan nog niet draaien door de slechte staat van het scheprad. Er wordt door de gemeente ook gekeken of de aanvoer van water vermeerderd kan worden. Ook is er gekeken of het rad vervangen kan worden door een hoog rendementsrad. Maar of dat doorgaat is nog onduidelijk.

“DE STER” TE WANROY

Hierover zijn geen bijzonderheden te melden. We mogen daarom dus aannemen dat molenaar Selten qua draaien de schade heeft ingehaald die opgelopen is gedurende de jaar stilstand tijdens de restauratie van de bovenas. Deze restauratie vond eind 1990 plaats.

“LUCTOR ET EMERGO” TE RIJKEVOORT

In Rijkevoort is de tweede fase van de restauratie voltooid. Er zijn nieuwe vangstukken in gezet en de stelling is ook grotendeels vernieuwd. Op de meelzolder zijn enkele balken vernieuwd en enkele ondersteund. De buitenkant van de molen is boven de stelling gevoegd en aan de westkant aangesmeerd. Alle ramen en de luiken op de luizolder zijn vernieuwd en er is flink geschilderd. De assen van de kruilier zijn ook vervangen. Wat later zijn de roeden doorverbonden en is er controle van de bliksemafleider geweest.
Binnenin de molen wordt nog druk gekapt en opgeruimd. Er zijn in oktober drie kandidaten in Rijkevoort opgegaan voor het molenaarsexamen. De heren Onclink en Bozuwa zijn hierbij geslaagd.

DE “MARIAMOLEN” TE HAPS

Sinds juli vorig jaar wordt de “Mariamolen” weer bemand door een gediplomeerd vrijwilliger. Hierdoor draait de molen weer (wat) vaker. De oud-molenaar had er te weinig tijd voor. Door de hogere draaifrequentie is de conditie van de molen verbeterd. Er zijn echter nog wel enkele zaken die op langere termijn aandacht verdienen. Met molenmaker Beijk is een meerjarenplan opgesteld waarin ondermeer deze zaken zijn opgenomen. Te denken valt aan nieuwe staven voor de rondsels, het deels vernieuwen van de staart, enkele nieuwe kruipalen en het verhelpen van de scheef

gezakte kruivloer. Dit laatste zal een groot probleem worden. Vanaf september heeft de vrijwilliger steun gekregen in de vorm van een vrijwillig molenaar in opleiding.
Samen hebben de molenaars o.a. de belt gesnoeid, de inrit verfraaid, het interieur gereorganiseerd, de wanmolen gecompleteerd en de steekborden op maat gemaakt.

DE "HEIMOLEN" TE ST.-HUBERT

De molen staat nog steeds stil nadat de vorige molenaars de molen eind 1989 verlieten. Tussentijds is er naar gestreefd de grote eikenbomen rond de molen weg te krijgen. Eind vorig jaar kregen we contact met Stichting Dorpsbelang Sint-Hubert die ondertussen de molen weer graag zag draaien en ook de importantie van het weghalen van de bomen wel inzag.
Na een gesprek tussen deze stichting en de gemeente Mill & St.-Hubert en diverse publicaties in de krant en op de radio, is er dan eindelijk resultaat geboekt. De grote driestammige eik is inmiddels opgeruimd. Wat er met de rest gaat gebeuren, is nog niet duidelijk; maar zodra molenmaker Beijk tijd heeft zal de benodigde restauratie van deze molen niet ver weg meer liggen. Dan kunnen wij ook weer aan de slag om de dan tiende draaiende molen te bemannen.

"DE KORENBLOEM" TE MILL

Naar onze informatie staat deze molen nog steeds in de verkoop. Mede daardoor is de (nabije) toekomst voor deze molen niet te voorspellen. Velen zouden graag zien dat de gemeente Mill & St.-Hubert de molen overkocht van de heer Van Kempen. Maar de gemeente bezit reeds de molen in St.-Hubert. Bij onvoldoende financiële middelen is het dan kiezen of delen. Concreet betekent dat in het ene geval een in uitstekende staat bevindende "Heimolen" in St.-Hubert en een geheel te verwaarlozen molen in Mill, of in het andere geval twee molens die er allebei belabberd bijstaan.
Een toekomstig eigenaar voor "De Korenbloem" (buiten de gemeente om) die de molen op authentieke wijze wil behouden en dus laten draaien (met behulp van een vrijwillig molenaar), is natuurlijk voor alle partijen de ideale oplossing. Voorlopig zal het dus nog afwachten worden, hoe de toekomstschets er voor deze Brabantse beltmolen uitziet.

Vereniging
Molenvrienden Land van Cuijk

VERENIGING MOLENVRIENDEN
LAND VAN CUIJK
Straatkantseweg 28
5443 NC Haps

NOTULEN ALGEMENE LEDENVERGADERING

Datum: woensdag 5 februari 1992

Plaats: café "Prinsenhof te Haps

Afmelding: Jan van Riet

Aanwezig: Valerie Aben, Theo van Bergen, Wim Blankespoor, Frits Harteman, Hans Heijs, Jan Selten, Peter Simons, Ben Verheijen, Robbert Verkerk Don Werts

Voor de aanvang van de vergadering deelde Peter Simons de door hem gemaakte affiches (op A4 en A3 formaat) ten behoeve van de "nieuwe" wiekstanden uit. Op een zeer duidelijke en aansprekende manier wordt de lezer duidelijk gemaakt wat welke wiekstand betekent. De bedoeling is dat de A4 formaten op de molens worden uitgedeeld aan bezoekers uit de regio en de A3 formaten worden opgehangen in de molens in het Land van Cuijk.

Voorzitterschap:

De vergadering zelf stond in het teken van het neerleggen van de functie van voorzitter door Robbert Verkerk. Na bijna zeven jaar bestuurswerk in de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk hield hij het voor gezien. Bij het secretariaat zijn sinds het versturen van de uitnodiging voor deze vergadering geen officiële (en officieuze) aanmeldingen binnengekomen voor het overnemen van deze taak.

Vervolgens vraagt Wim wat het voorzitterschap eigenlijk precies inhoudt. Als antwoord hierop werden taken als het leiden van vergaderingen; het presenteren van de vereniging (naar buiten toe); contacten onderhouden met gemeenten en moleneigenaren en diverse huishoudelijke activiteiten genoemd.

Naar aanleiding van een krantenartikel (over een zekere heer Malisse) komt het onderwerp provinciale molenvereniging aan bod. Kunnen wij in Brabant net zoals in Gelderland het geval is, ook zo'n pro-

vinciale molenvereniging uit de grond stampen, luidt de algemene vraag. Voorlopig zitten wij hier met het probleem dat de Peellandse Molenstichting huiverig is voor zo'n vereniging. Er wordt ook nog opgemerkt dat bij provincies met (veel) kleine verenigingen, zoals de huidige situatie in Brabant, veel molens "eruit vallen".

Landelijk gezien zit de structuur in de molenwereld ook niet goed, volgens Robbert. Zo zorgt vereniging "De Hollandsche Molen" hoofdzakelijk voor een lijfblad en voor verbeteringen in de molenbiotopen, maar worden de echte molenzaken niet intensief behartigd.

Het onderwerp van de vergadering vervalt vervolgens van bestuurszaken in beleidszaken, namelijk de subsidieregeling. De gemeenten krijgen per molen per jaar ƒ 6000,— aan subsidie. De bedoeling is dan ook dat er elk jaar door de molenmaker voor ƒ 6000,— aan de molen gerestaureerd wordt. Voor ƒ 9000,— per jaar zouden echter pas alle werkzaamheden gedekt zijn.

Als laatste punt in deze inleiding in de molenwereld werd kort de functie (vrijwillig) molenaar aangestipt. Zo werd het verschil duidelijk gemaakt tussen gediplomeerde molenaars en officieel benoemde en erkende instructeurs.

Na de inleiding kwam Wim nog even terug op het combineren van het voorzitterschap met het molenaar zijn. Volgens Robbert is zulk een combinatie terecht en moet je ook uit het bestuur stappen als je als molenaar het ergens niet mee eens bent.

Vervolgens gaf Wim Blankespoor te kennen dat hij wel bereid is het voorzitterschap op zich te nemen. Na een schriftelijke stemming onder de aanwezige leden, waarbij 100 procent voor de benoeming was, werd Wim hartelijk welkom geheten door het bestuur. De secretaris overhandigde de scheidende voorzitter een attentie voor verricht bestuurswerk in het verleden.

Jaarvergadering:

Besloten is om de jaarvergadering over 1991 op dinsdag 10 maart 1992 te houden in een café te Haps. Wellicht zal dan een inleiding worden gegeven door de nieuwe voorzitter. Verder zal ondermeer de kascontrolecommissie (Johan Reijnders en Peter Simons) aan het woord komen. Er zal nog gezocht worden naar een opvulling van de avond na het officiële gedeelte. Misschien wordt het een film of een lezing.

Het idee wordt geopperd (naar aanleiding van het mogelijk opvullen van de avond door een lezing over het reilen en zeilen van een molenmaker!) om eens aan Harry Beijk te vragen of we met een groep molenaars eens een kleine excursie naar zijn werkplaats kunnen en mogen houden, wanneer hij daar met een molen "bezig is".

Pauze:

Deze werd door de aanwezigen eervol benut met het vertellen van sterke verhalen!!) en het drinken van (sterke)

drankjes. Zo'n informele en gezellige sfeer hoort erbij!

Rondvraag:

* Jan: De stand van onze vereniging heeft gedurende de maand januari in de bibliotheek van St.-Anthonis gestaan. Alles is prima verlopen (getuigende verhalen deden de ronde); de resterende folders zijn daar gebleven en beloofd is dat als de nieuwe bibliotheek voltooid is, we een uitnodiging krijgen om onze tentoonstelling weer eens op te zetten.

* Don: Aanstaande zaterdagmiddag is het weer tijd voor het schoonmaak- en onderhoudsoffensief van de "Heimolen" te St.-Hubert. Onder de aanwezige molenaars deden vele al de toezegging present te zijn.
Wanneer moeten de andere molens ook in een bepaalde wiekstand worden gezet, als een bepaalde molen in de streek ergens uitdrukking aan wil geven? Men is van mening dat als een molenaar is gestorven alle molens in de regio in de rouw moeten staan; dat als een familielid van de molenaar is overleden alleen de molen van de desbetreffende molenaar in de rouw moet staan; dat als er een familieaanwinst heeft plaatsgevonden voor een molenaar alleen de molen zelf van laatstgenoemde in de geboortestand wordt gezet en dat als er een leerling-molenaar is geslaagd weer alle molens in de streek mee moeten doen en hun wieken in een "vermenigvuldigteken" gezet moeten worden. Overige gevallen zullen, als het goed is, per situatie bekeken kunnen worden. Ook moet er gekeken worden naar de duur van de wiekstand. Misschien kunnen we dit onderwerp een volgende keer nog eens aansnijden.

* Robbert: Hoe zit het met de opvolging van de redactie? Hier is reeds in voorzien: maar liefst vier man stellen de huidige redactie samen. Dit zijn Marijn Geurts, Valerie, Frits en Don. Laatstgenoemde is van mening dat de redactie in de toekomst voortaan niet meer door één persoon gedaan mag worden. Dit om onder andere redactionele armoede tegen te gaan.

* Peter: Hij wijst nogmaals op zijn affiches voor wiekstanden en vraagt hoe we ze het beste kunnen propageren. Zoals reeds boven vermeld: de A3 formaten ophangen in de molen en de A4 formaten uitdelen aan de bezoekers. Ondergetekende zal ervoor zorgen dat er nog een stapel A4 formaten gekopieerd wordt.

* Theo: Molen "De Vooruitgang" in Oeffelt wordt nu gecompleteerd. De bedoeling is dat alles 1 mei klaar is. Het een en ander zal op feestelijke (!!!!) wijze worden afgesloten op latere datum. Theo houdt ons op de hoogte en een officiële uitnodiging zal volgen.

* Valerie: Hoe zit het met de molen(romp) in Beers? Wordt deze molen gewoon weggemoffeld of doen we daar nog iets aan? In de gemeente Beers "heerst" een prioriteitenlijst, waarop de molen onderaan blijft staan. De kerk(en) krijgen net iets meer voorrang. Navraag bij "De

Hollandsche Molen" met betrekking tot subsidies vanwege het bijzondere aan de molen (looimolen) leverde niets op. We zullen nog eens kijken wat we zoal nog kunnen doen in deze situatie.

* Frits: Als er voldoende geld is, zal de molen te Beugen in 1993 helemaal gerenoveerd worden (wellicht nieuwe as en wieken!).

Na de door de nieuwe voorzitter geleide rondvraag werd de vergadering door hem afgesloten en konden sommige, zo niet alle aanwezigen zeer tevreden huiswaarts keren.

Don Werts,
secretaris van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk

Rozenkwekerij

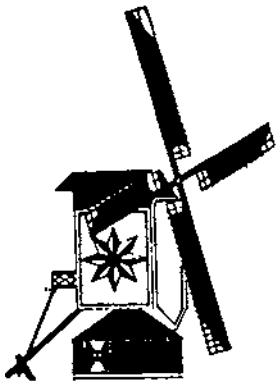

DE HAMSE MOLEN

MOLENSTRAAT 48

5446 PL WANROIJ

TELEFOON:

08859-52587

EVENEENS VERKOOP VAN WORMEN VOOR VISAAS

Bij overname van artikelen en/of tekeningen, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.